Бошњачка хајка на Добрицу

Пише: Ненад Кецмановић
уторак, 27 март 2012 12:25

(Прес РС, 27. 3. 2012)

„Књига је монструозна“, „збирка скандалозних гнусоба“, „колекција измишљотина и обмана“, а „аутор је геније зла“, „ратни хушкач и идејни творац злочина“, „сијач мржње“, „кобни отац нације“, „гњида од човјека“. По форми, садржају и нивоу ових квалификација које су објављене последњих дана читалац ће лако препознати да се ради о сарајевским медијима, о Добрици Ћосићу и књизи „Босански рат“. „Аваз“ и „Слободна Босна“ нису имали стрпљења да сачекају домаћу прошлонедељну промоцију у препуној Народној библиотеци РС у Бањалуци, јер су већ били прокључали на ону претходну, иностранy, у Београду. Ваљда као још један израз већ помало комичног колективног уверења да им све невоље долазе из „агресорске“ Србије и да би, да нема Ћосића, и Додик „зачепио уста“, а овдашњи Срби већ одавно легли на руду и навијали за јединствену Босну.

И док „Аваз“, пошто је дневни, сем паушалних згражавања и сажетих израза мржње ништа не казује о садржају књиге, „Сл. Босна” као недељник даје доста опширан колаж цитата, али, зачудо, сем покоје кратке и успутне псовке, без икаквих коментара. Зашто? Па зато што је бошњачкој публици одавно утувљена у главу једна једина непротивречна истина о рату као српској па и хрватској агресији, о њиховој апсолутној невиности, о томе како су они једине жртве, а комшије све сами већи или мањи зликовци. Таква годинама и систематски обликована свест реагује готово инстинктивно: све што се не уклапа без остатка у бошњачку верзију рата без размишљања се одбија као пука „измишљотина, обмана и лаж”.

На пример, без коментара се наводе Ћосићеве речи: „Рат у Сарајеву је започео 16. априла 1992, а започели су га факини из сарајевског подземља, убијајући Србе 'четнике'... Срби беже из Сарајева...“ А зар уистину није било тако? Зар као прва жртва рата у граду није убијен српски сват Гардовић пред Старом православном црквом на Башчаршији? Зар се није одмах незванично знало да је убица био Рамиз Делалић Ћело? Зар поменути у гангстерском обрачуну убијени Делалић није имао дебео криминални досије, као и многи првоборци и команданти Зелених беретки и Патриотске лиге, попут Јуке, Цаце, Деде, Пушке, Крушке и др.? Зар нису сви одреда били муслимани, зар Срби нису бежали из Сарајева?

А онда, опет без коментара, следе друге Ћосићеве реченице: „Мора да се зна да се 1943. године преко 20.000 муслимана добровољно пријавило у Ханџар дивизију да ратује за Хитлерову Немачку...“ А зар није било тако? Зар је „Сл. Босна” те чињенице о масовној муслиманској фашистичкој колаборацији и партиципацији не само у СС него још и више у усташким хордама требало да открије у Ћосићевој „збирци измишљотина“, када је то још пре рата документовано описао тузлански књижевник Дервиш Сушић у делу „Парергон“.

Па поново из Ћосићеве књиге и, такође, без коментара: „Не сме да се заборави да је од седамдесетих година Босном господарила хрватско-муслиманска коалиција Микулић-Поздерац, која је БиХ учинила републиком с најмање слободе...“ Зар и то није било баш тако? Зар индикативно анегдотско читање акронима СР БиХ као „Самостална Радња Бранка и Хамдије” није потекло из Сарајева, него можда опет из Београда, Србије, САНУ или од Добрице лично? Зар у то време сами сарајевски интелектуалци због дефицита слободе јавног изражавања нису Босну називали „тамни вилајет” и одлазили пут либералнијих средина - Београда (В. Лубарда, Б. Јакшић, Р. Ного, Н. Петковић, В. Шешељ и др.) и Загреба (М. Чалдаревић, В. Сутлић, И. Фохт, А. Пажанин и др.).

Да нема већ поменутих, успутних, кратких и малициозних напомена, чланак у сарајевском недељнику готово да би деловао као непристрасно компонован мозаик Ћосићевих аутентичних размишљања о рату у БиХ. Али код сарајевске публике те ствари једноставно функционишу: довољно је на почетку чланка написати „Мајку ли му четничку!“, па се даље подразумева и мржња, и клање, и геноцид и босноцид. Умишљена бошњачка „невиност без заштите” настала је вероватно још крајем османског периода, када нису могли ни да се са окупатором повуку у Турску као своју нову домовину, нити да као њени колаборанти остану и придруже се побуњеној хришћанској раји у Босни. И, опет, у Сарајеву живе у наивној илузији да „друга Србија” критикује РС и Додика само да би заштитила бошњачку „невиност без заштите“, а ради се заправо о баналним унутрашњим страначким надметањима у Србији у којима временом постаје неизбежан комплекснији однос према политичком наслеђу од пре 2000. године.

Добрица Ћосић, међутим, сем недуге епизоде на челу краткотрајне Треће Југославије није био у оперативној политици да би некоме могао нанети зло, а својим књижевним делом већ одавно је стекао и славу и егзистенцијалну независност да би имао потребу да тактизира, манипулише и обмањује. Можда је то чинио само онда када је и сам несвесно упадао у заблуде па их је као политички писац делио с другима, али ни тада није оклевао да се упусти у јавна и немилосрдна критичка самопреиспитивања. Ишли су

код њега да упитају за мишљење сви лидери Србије у последњих више од пола века, од П. Стамболића, преко С. Милошевића до З. Ђинђића и сада Б. Тадића, па мора бити да се од Добрице ипак нешто паметно може чути. Зато би и Бошњацима било паметно да пажљиво, без псовања и пљувања, прочитају Ћосићев „Босански рат”, слагали се - не слагали с оним што тамо пише. А тамо, између осталог, пише и да је „Србима, Хрватима и Бошњацима неопходно историјско помирење засновано на суочавању са истинама ратова деведесетих година”.

Да је Добрица лишен националних предрасуда према Бошњацима могу посведочити Изетбеговићи. Помоћ за својевремено утамниченог Алију његова деца нису тражила ни од реиса Хаџиабдића, ни од националног борца Мухамеда Туње Филиповића, ни од политичара Хамдије Поздерца у Сарајеву, него од Добрице у Београду, где их је срдачно угостио у кући на Дедињу и као председник Одбора за слободу мисли и изражавања писао протестна писма властима БиХ и СФРЈ. Чудно је да Бакир, Сабина и Лејла сада о томе ћуте, док „Аваз” и „Слободна Босна“ пјене о Ћосићевом шовинизму и да не напишу, бар у писмима читалаца, да је, ето, бар њима и њиховом рахметли баби нешто ваљао.